

See discussions, stats, and author profiles for this publication at: <https://www.researchgate.net/publication/323434154>

Internet addiction in university students and change through university life

Article in *Anadolu Psikiyatri Dergisi* · January 2018

DOI: 10.5455/apd.285466

CITATIONS

0

READS

260

6 authors, including:

Hasan Durmuş

Kilis İl Sağlık Müdürlüğü

10 PUBLICATIONS 1 CITATION

[SEE PROFILE](#)

Osman Günay

Erciyes Üniversitesi

57 PUBLICATIONS 270 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Elçin Balcı

Erciyes Üniversitesi

66 PUBLICATIONS 201 CITATIONS

[SEE PROFILE](#)

Araştırma / Original article**Üniversite öğrencilerinde internet bağımlılığı ve üniversite yaşamı boyunca değişimi****Hasan DURMUŞ,¹ Osman GÜNAY,² Serkan YILDIZ,³ Ahmet TİMUR,⁴ Elçin BALCI,⁵ Sabri KARACA⁶****Öz**

Amaç: Üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi, internet kullanım alışkanlıkları ve üniversite yaşamı boyunca değişimini belirlemek amaçlanmıştır. **Yöntem:** Araştırma 2013-2016 yıllarında Erciyes Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırma grubunun üniversiteyi temsil edebilmesi için sağlık bilimleri (Eczacılık), sosyal bilimler (İlahiyat) ve fen bilimleri (Bilgisayar mühendisliği) alanlarından birer program seçilmiştir. İnternet bağımlılığını belirlemek için İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ) kullanılmıştır. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile değerlendirilmiştir. İstatistiksel analizlerde bağımsız gruplarda t testi, Mann Whitney U testi ve Pearson ki-kare testi kullanılmıştır. **Bulgular:** İnternet bağımlısı olduğunu düşünen öğrenci sayısı üniversite yaşamı boyunca yaklaşık iki kat artmıştır. İBÖ puanına göre hiçbir öğrencinin bağımlı kategorisinde olmamasıyla birlikte, sınırlı belirti gösteren öğrenci sayısı yıllar içinde üç kattan fazla azalmıştır (2013 yılı %10.39. TV başında geçirilen süre zaman içinde azalmış, 2013 ve 2016 yılları için sırasıyla 1.27±1.32, 0.85±1.20 saat olarak bulunmuştur. Bununla birlikte günlük internet kullanım süresi zaman içinde artmış, 2013 ve 2016 yılları için sırasıyla 2.27±1.75, 2.94±1.84 saat olarak bulunmuştur. İnterneti kullanım amaçları olarak ilk üç sıra sosyal medya, video izlemek ve amaçsızca dolaşmak olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin yıllar içinde interneti kullanım amaçlarındaki değişikliklerden en çok dikkat çeken sosyal medya kullanımının %39.3'ten %60.3'e yükselmesidir. **Sonuç:** Öğrencilerin üniversite yaşamı boyunca, internet kullanım süresi ve internete ulaşım olanakları artmasına rağmen, bağımlılık düzeyleri azalmıştır. Bu çalışma, öğrencilerin eğitim düzeyi yükseldikçe interneti daha yoğun kullanmalarına karşılık, daha bilinçli kullandıklarını düşündürmektedir. Araştırma grubunda internet bağımlısı öğrenci bulunmaması, kullanılan ölçeğin internet bağımlılığını saptamada yetersiz kalmış olabileceğini de düşündürmektedir. Bağımlı bireyleri tespit etmek için daha kapsamlı yöntemler kullanılması, özellikle sınırlı belirti gösteren kişilerin klinik gözlemlerle birlikte değerlendirilmesi daha net sonuçlarla birlikte tedavi planı için yön verebilir. (*Anadolu Psikiyatri Derg 2018; 19:xx-xx*)

Anahtar sözcükler: İnternet bağımlılığı, internet, üniversite öğrencisi

Internet addiction in university students and change through university life**ABSTRACT**

Objective: The aim of this study is determine to university students' internet addiction, internet use behavior and change during university life. **Methods:** The study was conducted on students who were studying at Erciyes Uni-

¹ Uzm. Dr., Siverek Toplum Sağlığı Merkezi, Halk Sağlığı Uzmanı, Siverek/Şanlıurfa

² Prof. Dr., ⁵ Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD, Kayseri

³ Uzm. Dr., Bingöl Toplum Sağlığı Merkezi, Halk Sağlığı Uzmanı, Bingöl

⁴ Uzm. Dr., Bursa Osmangazi Toplum Sağlığı Merkezi, Halk Sağlığı Uzmanı, Osmangazi/Bursa

⁶ Arş. Gör. Dr., Bolu İzzet Baysal Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Eğitim Araştırma Hastanesi, Bolu,

Yazışma adresi / Correspondence address:

Uzm. Dr. Hasan DURMUŞ, Siverek Toplum Sağlığı Merkezi, Halk Sağlığı Uzmanı, Siverek/Şanlıurfa

E-mail: hasandurmus@erciyes.edu.tr

Geliş tarihi: 11.12.2018, Kabul tarihi: 18.02.2018, doi: 10.5455/apd.285466

versity between the years 2013 and 2016. A medical (pharmacy), a social (theology) and a science (computer engineering) programs has been chosen to represent the university student profile. The Internet Dependency Scale (SCL) was used to determine internet addiction. Normal distribution fitness of the data was tested by the Shapiro-Wilk test. The Mann-Whitney U test, unpaired t test, and Pearson chi-square test was used. **Results:** The number of students who think that they are addicted to internet has increased about two fold during university life. Despite the fact that no student is in the dependent category according to the IA score, the number of students with limited symptoms decreased about three fold over the years. Time spent in the face of the TV decreased for the years, 1.27 ± 1.32 , 0.85 ± 1.20 hours between 2013 and 2016, respectively. However, the use of the daily internet has increased over time, 2.27 ± 1.75 and 2.94 ± 1.84 hours for the years 2013 and 2016, respectively. The first three lines of internet using purpose are social media, watching video and surfing on internet. Over the years, social media, which remark most attention to the changes in students' internet use, has increased from 39.3% to 61.6%. **Conclusion:** Despite the increase in students' access, internet and internet use time their university life, their rate of addiction was decreased. This study suggests that students use internet more intensively with their level of education increases but use more consciously. None of student was internet addiction, this may be due to fact that using this scale is inadequate to determine internet addiction. The use of more comprehensive methods to identify addicted individuals, particularly those with limited symptoms with clinical observation can guide treatment planning with clearer outcomes. (*Anatolian Journal of Psychiatry* 2018; 19:xx-xx)

Keywords: internet addiction, internet, university students

GİRİŞ

İnternet, kullanılmaya başlandığı günden beri hemen her konuda insanlara kolaylık sağlamıştır. Özellikle bilgi ve sosyalleşme açısından her geçen gün büyüyen bir yapıya sahip olan internet kullanımı bireyler için kaçınılmaz olmuştur. Bankacılık işlemleri, uzak ülkelerdeki insanlarla iletişim, sosyal ağlar, alışveriş gibi kullanım alanlarının olması ile birlikte her türlü bilgiye kolay ulaşım interneti insanların vazgeçilmezleri arasına sokmuştur. Yaşamı kolaylaştırması ile birlikte yaygınlığı da giderek artan internet dünya nüfusunun %45'inden fazlası tarafından kullanılmaktadır.¹ Teknolojinin hızla ilerlemesi ile birlikte internete erişim alanları da giderek artmıştır. Notebooklardan, tabletlerden ve mobil telefonlardan internete ulaşım olanağı vardır.

İnternet bağımlılığından, ilk olarak Goldberg tarafından 1996 yılında söz edilmiştir. Goldberg, DSM-IV'te yer alan 'madde bağımlılığı' ölçütlerinden uyarlayarak internet bağımlılığı için tanı ölçütleri geliştirmiştir.² Daha sonra Young 'patolojik kumar oynama' ölçütleri üzerinden geliştirdiği ölçek ve ölçütler ile 'patolojik internet kullanımı'nı tanımlamıştır.³ İnternet bağımlılığı, 'dürtü kontrol bozukluğu-patolojik kumar oynama' ve 'madde kullanımı ile ilişkili bozukluklar' gibi diğer psikiyatrik bozukluklarla açıklanmaya çalışılmaktadır. Tanımlandığı ilk günden beri internet bağımlılığı tartışmalara konu olmuş, bağımlılık olup olmadığı tartışılmış, son yıllarda bu konuda yapılan çalışmalar giderek artmıştır.⁴⁻⁶

İnternetin kendisinden çok, interneti araç olarak kullanarak ulaşılmak istenilen hedefin bağımlılık oluşturduğu konusu tartışılmaktadır. Patolojik

kumar oynama bozukluğu olan kişiler interneti kullanarak kumar odalarında yine aynı sorunu yaşamaktadırlar.⁷ Bağımlılık internete değil, içeriğine ve sunduğu olanaklara karşı gelişmektedir.⁸

İnternet bağımlılığının kesin bir tanımı olmamasına karşın, kullanıma sınırlama getirememeye, sosyal ve akademik zararlara rağmen kullanımını sürdürme, internet ulaşımının kısıtlandığı veya engellendiği durumlarda yoğun kaygı duyma şeklinde belirtilmiştir.⁹ Üniversite öğrencilerinin evlerinden uzak oluşları, bu dönemde öğrencilerin kişilerarası ilişkilere yönelmesi, boş zamanlarını doğru değerlendirmemeleri sonucunda, daha fazla internet bağımlısı olduğu belirtilmiştir.¹⁰

Bu çalışmanın amacı, üniversite öğrencilerinin internet bağımlılık düzeyi, internet kullanım alışkanlıkları ve üniversite yaşamı boyunca değişimini belirlemektir.

YÖNTEM

Evren ve örneklem

Araştırma 2013 ve 2016 yıllarında Erciyes Üniversitesi'nde okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Ardışık kesitsel araştırma olarak planlanan çalışma iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Birinci aşamada, 2013 yılında üniversitenin birinci sınıflarında okuyan öğrencilerin, ikinci aşamada ise 2016 yılında dördüncü sınıflarda okuyan öğrencilerin araştırma kapsamına alınması planlanmıştır. Böylece, üniversite yaşamı boyunca öğrencilerde, internet kullanımı ve internet bağımlılığı ile ilgili değişikliklerin belirlenebileceği düşünülmüştür.

Araştırma grubunun üniversite öğrencileri daha iyi temsil edebilmesi için sağlık bilimleri (Eczacılık), sosyal bilimler (İlahiyat) ve fen bilimleri (Bilgisayar Mühendisliği) alanlarından birer program seçilmiştir. Araştırmanın 2013 yılında gerçekleştirilen birinci aşamasında, seçilen programların birinci sınıflarında okuyan 357 öğrencinin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve 234'üne ulaşılmıştır. Araştırmanın 2016 yılında gerçekleştirilen ikinci aşamasında ise, aynı programların dördüncü sınıflarında okuyan tüm öğrencilere ulaşılması hedeflenmiş ve 252 kişiye ulaşılmıştır. İki çalışmada da, ulaşılan öğrencilerin tümü çalışmaya katılmayı kabul etmiştir.

Veri toplama araçları

Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan ve 24 sorudan oluşan kişisel bilgi formu ve İnternet Bağımlılık Ölçeği (İBÖ) yardımıyla toplanmıştır. İBÖ, Young tarafından geliştirilmiş ve Bayraktar tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.^{3,11} İBÖ, 0-5 arasında puanlanan 20 sorulu Likert tipi bir ölçektir. Ölçeğin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0.91 olarak bulunmuştur. Ölçekten alınabilecek toplam puan 0-100 arasında olup, 80 ve üzerinde puan alanlar 'internet bağımlısı', 50-79 arasında puan alanlar 'sınırlı belirti gösterenler', 50 puanın altında alanlar 'belirti göstermeyenler' olarak tanımlanmıştır.

Kişisel bilgi formu 24 sorudan oluşmakta ve bireylerin sosyodemografik özelliklerini içermektedir. Katılımcılara yaş, cinsiyet, okul başarısı, internete bağlı kalma süreleri, internete nereden bağlandıkları, internette en çok nerede zaman geçirdikleri gibi sorular ve internet bağımlısı olup olmadıklarına dair kendi fikirlerini içeren bir soru sorulmuştur.

Verilerin toplanması

Araştırma için Erciyes Üniversitesi Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan etik onay, ilgili fakültelerin dekanlıklarından idari izin ve katılımcılardan sözel onam alınmıştır. Örnekleme alınan öğrenciler araştırmacılar tarafından sınıflarında ziyaret edilerek, araştırmanın amaçları açıklanmış ve sözel onamları alınmıştır. Sınıfta bulunan öğrencilerden çalışmaya katılmayı kabul etmeyen olmamıştır. Öğrencilere kişisel bilgi formu ve İBÖ dağıtılmış ve araştırmacıların gözetiminde öğrenciler tarafından doldurulması sağlanmıştır. Öğrencilerin formlara isim yazmamaları istenmiştir.

İstatistiksel analiz

Anketler araştırmacılar tarafından öğrencilere dağıtılmış, araştırmacıların kontrolünde yanıtla-

maları beklenmiş, anlaşılmayan sorular açıklanmıştır. Veriler bilgisayar ortamında SPSS 21 programı yardımıyla değerlendirilmiştir. İBÖ'deki sorulara verilen cevaplar ölçeğin yönergesine göre değerlendirilmiş ve toplam İBÖ puanları hesaplanmıştır. Nicel verilerin normal dağılıma uygunluğu Shapiro-Wilk testi ile test edilmiştir. Verilerin istatistiksel analizi için Mann-Whitney U testi, bağımsız grupta t testi ve Pearson kare testi kullanılmıştır. İstatistik analizlerde $p < 0.05$ değerleri anlamlı kabul edilmiştir.

BULGULAR

Çalışmaya 2013 yılında katılan öğrencilerin yaş ortalaması 19.8 ± 1.2 , 2016 yılında katılan öğrencilerin yaş ortalaması 23.9 ± 2.6 yıl olarak bulunmuştur. Öğrencilerin çeşitli özellikleri iki zaman aralığındaki değişimi Tablo 1'de gösterilmiştir. Tablo 1'de görüldüğü gibi, öğrencilerin sigara kullanma, kendine ait bilgisayara sahip olma ve mobil telefondan internet kullanım oranları zaman içinde anlamlı olarak yükselmiştir ($p < 0.05$). İnternet bağımlısı olduğunu düşünen öğrenci oranı üniversite yaşamı boyunca yaklaşık iki kat artmıştır. İBÖ puanına göre hiçbir öğrencinin bağımlı kategorisinde olmamasına karşın, sınırlı belirti gösteren öğrenci sayısı yıllar içinde üç kattan fazla azalmıştır (Tablo 1).

Öğrencilerin İBÖ puanlarının üniversite yaşamı boyunca değişimi Tablo 2'de verilmiştir. Buna göre, İBÖ puanı yıllar içinde anlamlı bir değişim göstermemesine karşın, kadınlarda İBÖ puanında artış olduğu, erkeklerde anlamlı düzeyde azalma eğiliminin olduğu görülmüştür. Mühendislik fakültesindeki öğrencilerin puan ortalamaları anlamlı olarak azalmış; eczacılık ve ilahiyat fakültelerinde ise artış olmuş, ancak bu artış anlamlı bulunmamıştır.

Araştırma grubundaki öğrencilerin televizyon başında geçirdikleri ortalama süre zaman içinde azalmış olup, 2013 ve 2016 yılları için sırasıyla 1.27 ± 1.32 ve 0.85 ± 1.20 saat/gün olarak bulunmuştur. Bununla birlikte günlük internet kullanım süresi zaman içinde artmış olup, 2013 ve 2016 yılları için sırasıyla 2.27 ± 1.75 , 2.94 ± 1.84 saat/gün olarak bulunmuştur.

Öğrencilerin günlük olarak TV ve internete harcadıkları sürenin zaman içinde değişimi tablo 3'de gösterilmiştir. İnternet bağımlılığı durumuna göre internet kullanımı zaman içinde artmış olup internet bağımlılığı belirti göstermeyen bireylerde televizyon izleme süresi kısalmış, buna karşılık internet kullanım süresi anlamlı olarak artmıştır (Tablo 3).

Tablo 1. Araştırma grubunun özellikleri ve zamana göre değişimi

	2013		2016		χ^2	p
	Sayı	%	Sayı	%		
Cinsiyet					0.23	>0.05
Erkek	86	36.8	98	38.8		
Kadın	148	63.2	154	30.2		
Program					0.26	>0.05
Eczacılık	54	23.1	58	23.0		
İlahiyat	58	24.8	61	24.2		
Mühendislik	122	52.1	133	52.8		
Kendine ait bilgisayarı					10.33	<0.05
Var	162	69.2	206	81.7		
Yok	72	30.8	46	18.3		
Sigara					7.72	<0.05
İçiyor	16	6.8	40	15.9		
İçmiyor	218	93.2	212	84.1		
Mobil telefonundan internet					75.58	<0.05
Kullanıyor	158	67.5	245	97.2		
Kullanmıyor	76	32.5	7	2.8		
İnternet bağımlısı olduğunu düşünme					11.56	<0.05
Evet	36	15.4	71	28.2		
Hayır	198	84.6	181	71.8		
İnternet bağımlılığı					10.21	<0.05
Belirti göstermeyenler	210	89.7	245	97.2		
Sınırlı belirti gösterenler	24	10.3	7	2.8		
Toplam	234	100.0	252	100.0		

Tablo 2. Öğrencilerin İBÖ puanlarının çeşitli özelliklere göre dağılımı ve yıllara göre değişimi

Özellikler	İBÖ Puanları		t	p
	2013 Ort.±SD	2016 Ort.±SD		
Cinsiyet				
Erkek	30.7±19.5	23.7±12.8	2.89	0.004
Kadın	20.5±16.2	22.4±12.4	1.16	0.245
Program				
Eczacılık	20.0±14.4	24.8±12.7	1.87	0.065
İlahiyat	19.6±16.1	20.1±12.1	0.29	0.774
Mühendislik	37.9±18.5	27.3±12.1	3.73	<0.001
Kendine ait bilgisayarı olma				
Var	26.9±18.8	23.3±12.3	2.23	0.026
Yok	18.2±14.8	21.3±13.8	1.15	0.255
Cep telefonundan internet kullanımı				
Kullanıyor	27.2±18.2	22.6±12.1	3.02	0.003
Kullanmıyor	18.1±16.5	32.7±23.8	2.16	0.033
İnternet bağımlısı olduğunu düşünme				
Düşünüyor	43.6±19.1	32.8±12.3	3.52	<0.001
Düşünmüyor	20.7±15.6	19.0±10.4	1.22	0.222
Toplam	24.2±18.1	22.9±12.6	0.93	0.352

Tablo 3. Öğrencilerin yıllara göre TV ve internet için harcadıkları süre (saat/gün)

Özellikler	TV başında geçirilen süre (saat/gün)			İnternet kullanım süresi (saat/gün)		
	2013 Median (min-max)	2016 Median (min-max)	p	2013 Median (min-max)	2016 Median (min-max)	p
Bölüm						
Eczacılık	1 (0-5)	0.5 (0-8)	0.872	1 (0-5)	2 (0.5-6)	<0.001
İlahiyat	2 (0-6)	0 (0-6)	<0.001	2 (0-5)	2 (0-5)	<0.001
Mühendislik	1 (0-6)	1 (0-4)	0.218	4 (0.5-10)	5 (1-12)	0.168
Toplam	1 (0-6)	0 (0-8)	<0.001	2 (0-10)	3 (0-12)	<0.001
İnternet bağımlılığı						
Belirti göstermeyenler	1 (0-6)	0 (0-8)	<0.01	2 (0-9)	3 (0-12)	<0.001
Sınırlı belirti gösterenler	2 (0-4)	1 (0-3)	0.145	4 (2-10)	4 (2-8)	0.544
Toplam	1 (0-6)	0 (0-8)	<0.001	2 (0-10)	3 (0-12)	<0.001
Ortalama±SD	1.27±1.32	0.85±1.20	2.27±1.75	2.94±1.84		

* Mann-Whitney U testi

İnterneti kullanmanın en önemli amacı sorulduğunda ilk üç sırada, 'sosyal medya, video izlemek ve amaçsızca dolaşmak' olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin yıllar içinde interneti kullanım amaçlarındaki değişikliklerden en çok dikkat çeken, sosyal medya iletişimini internet kullanımı için en önemli amaç olarak belirtenlerin oranının

%39.3'ten %60.3'e yükselmesi ve ders çalışmayı en önemli amaç olarak belirtenlerin oranının %15.8'den %3.6'ya düşmesidir (Tablo 4). Üniversite öğrencilerinin çok küçük bir kısmı oyun oynamayı internet kullanımının en önemli amacı olarak belirtmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin interneti en önemli kullanım amaçları ve zaman içinde değişimi

Özellikler	2013		2016		χ^2	p
	Sayı	%	Sayı	%		
Sosyal medya	92	39.3	152	60.3	36.40	<0.001
Video izlemek	36	15.4	38	15.1		
Amaçsızca dolaşmak	34	14.5	23	9.1		
E-maillere bakmak	15	6.4	16	6.3		
Ders çalışmak	37	15.8	9	3.6		
Oyun oynamak	9	3.8	3	1.2		
Diğer	11	4.7	11	4.4		
Toplam	234	100.0	252	100.0		

TARTIŞMA

Toplumda yapılan farklı çalışmalarda, internet bağımlılığı oranı %1-80 arasında bulunmuştur.^{3,11-13} Benzer şekilde, üniversite öğrencileri arasında yapılan araştırmalarda internet bağımlılığı farklı oranlarda karşımıza çıkmaktadır. Pamukkale Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada internet bağımlılık oranı %8.6, Düzce Üniversitesi'nde yapılan bir çalışmada ise %9.7 oranında bulunmuştur (14,15). Bu çalışmada 'internet bağımlısı' kategorisinde hiç öğrenci bulunmaz-

ken, sınırlı belirti gösterenlerin oranı 2013 yılında %10.3, 2016 yılında %2.8 olarak bulundu. Araştırmalar arasındaki çeşitliliğin nedeni kullanılan ölçek farklılığı, araştırma gruplarının sosyodemografik özellikleri bakımından benzer olmaması ve çalışmaların farklı zamanlarda yapılmış olması olabilir. Bu çalışmada internet bağımlısı bulunmamasının nedeni, internet bağımlılığı ölçeğinin uluslararası kabul edilmiş standardının olmaması ve çalışmanın klinik değerlendirme yapılmaksızın sadece bağımlılık ölçek puanı ve beyanlara dayalı olarak gerçekleştirilmiş olması

olabilir. Benzer şekilde İtalya'da yapılan araştırmalarda da internet bağımlılığı gösteren üniversite öğrencisi bulunmamıştır.^{16,17}

Kadınlar ile erkekler arasında internet bağımlılığı açısından fark olmadığını gösteren çalışmalar olmasına karşın, genellikle erkeklerde internet bağımlılığının daha fazla olduğu kabul edilmektedir.^{13,18-20} Çalışmada, literatürün geneline paralel olarak sınırlı belirti gösterenlerin oranı erkeklerde kadınlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde fazla bulunmuştur. Bu veriler erkek cinsiyetin internet bağımlılığı için bir risk etkeni olabileceğini destekler niteliktedir. Erkekler ile kadınlar arasındaki farkın zaman içinde azaldığı görülmüş, kadınlardaki artış istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu durum internete olan erişimin zamanla daha kolaylaşması, öğrencilerin kendilerine ait bilgisayar oranlarının ve mobil telefonundan internet kullanımının artması ile açıklanabilir.

Bu çalışma zaman içinde internet bağımlılığının değişimini göstermektedir. Üniversite öğrencilerinin üniversite yaşamları boyunca bilgisayar ve internetle daha fazla iç içe yaşamaya başladığı, günlük internet kullanma sürelerindeki artıştan anlaşılabilir. Artmış internet kullanımına rağmen İBÖ puanındaki değişim negatif yönde olmuş ve belirti gösteren öğrenci oranı zaman içinde azalmıştır. İnternet bağımlılığı tartışmaları halen sürmekte olup internetin kendi başına bir bağımlılık yaratmadığı, daha çok bağımlılık oluşturan etkene ulaşmada araç olduğu zaman içinde görülmüştür.^{4,21} Nitekim internet bağımlılığı terimi DSM-5'te yer almamış, ancak onun yerine ileri araştırmalar gerektiren bölüme 'İnternet oyun oynama bozukluğu' eklenmiştir.⁴ İnternet bağımlılığı tanısı konmuş hastalar üzerinde yapılan bir araştırmada, araştırma grubunun %68.5'inin interneti oyun amaçlı kullandığı belirlenmiştir.²² İnternet bağımlılığı ile ilgili çalışmalar incelendiğinde, oyun oynamak için interneti kullanan veya online oyun oynayan kişiler üzerindeki araştırmalarda, internet bağımlılığı daha yüksektir.²³ Bizim çalışmamızda, oyun oynamak amacı

ile internet kullanımı en düşük düzeyde olup bu durum çalışma grubunda internet bağımlısı kişi bulunmamasını açıklayan bir diğer nedendir.

Tüm bu bilgilere göre, interneti bir bağımlılık olarak değerlendirmekten çok, kullanım amacının belirlenmesi ve bağımlılığın nedeninin bulunması önemlidir. Günümüzde internet kullanımını bir hastalık etkeni olarak tanımlamak veya bunu engellemeye yönelik çalışmalar yapmak olası değildir. Bu çalışma göstermektedir ki, zaman içinde internet kullanım süresi ve internete ulaşım olanakları artmasına karşın, sınırlı belirti gösteren öğrencilerin bağımlılık düzeyleri azalmıştır. Ayrıca bağımlılık gibi ciddi belirtileri olan bir bozukluğun klinik olarak değerlendirilmeden, kesin tanı ölçütleri olmadan, öz bildirim dayalı bir ölçek ile belirlenmeye çalışılması, çok geniş dağılıma sahip görülmeye sıklığının nedenlerinden birisi olabilir. Farklı psikiyatrik bozuklukların internet bağımlılığının altında yatan neden olduğu veya internet bağımlılığının başka bozukluklara yol açabileceği tam aydınlatılmadığı için bu kişilerin klinik olarak değerlendirilmesi önem taşımaktadır.^{13,24}

Türkiye'de aynı grupta internet bağımlılığının zaman içindeki değişimini inceleyen ilk çalışmadır; ancak bu çalışmanın iki önemli sınırlılığı vardır. Birincisi, araştırma bir üniversitede yapıldığı için, araştırma sonuçları ülkedeki tüm üniversite öğrencilerine genellenemez. İkincisi, öğrencilerden sağlıklı yanıtlar alabilmek için anketlerin isimsiz olarak doldurulması ve bu nedenle iki çalışmadaki katılımcıların bire bir eşlenememiş olmasıdır.

Sonuç olarak internet kullanımı giderek artmakta ve bağımlılığı değerlendirilirken internetin bir araç olduğu, asıl bağımlılık nedeninin bulunması için daha ayrıntılı incelemeler yapılması gerektiği düşünülmektedir. Bağımlı bireyleri belirlemek için daha kapsamlı yöntemler kullanılması, klinik gözlemlerle birlikte bağımlılık belirtilerinin değerlendirilmesi daha net sonuçlarla birlikte tedavi planı için yön verecektir.

Yazarların katkıları: H.D.: Konuyu bulma, literatür tarama, planlama, araştırmanın yürütülmesi, istatistik, makale yazma; O.G.: Planlama, araştırmanın yürütülmesi, istatistik, makale yazma; S.Y.: Konuyu bulma, literatür tarama, araştırmanın yürütülmesi, makale yazma; A.T.: Konuyu bulma, literatür tarama, araştırmanın yürütülmesi, makale yazma; E.B.: Konuyu bulma, planlama, araştırmanın yürütülmesi, makale yazma; S.K.: Literatür tarama, araştırmanın yürütülmesi, makale yazma.

KAYNAKLAR

1. Internet Users 2016. <http://www.internetlivestats.com/internet-users> (Erişim tarihi: Kasım 2017)
2. Ançel G, Açıköz İ, Yavaş Ayhan AG. Problemlerli internet kullanımı ile duygusal zeka ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişki. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2015; 16:255-263.
3. Young KS. Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1:237-244.
4. Griffiths MD, Kuss DJ, Billieux J, Pontes HM. The evolution of Internet addiction: A global perspective. *Addict Behav* 2016; 53:193-195.
5. Van Rooij AJ, Ferguson CJ, Van de Mheen D, Schoenmakers TM. Time to abandon Internet Addiction? Predicting problematic Internet, game, and social media use from psychosocial well-being and application use. *Clinical Neuropsychiatry* 2017; 14:113-121.
6. Starcevic V, Aboujaoude E. Internet addiction: Reappraisal of an increasingly inadequate concept. *CNS Spectr* 2017; 22:7-13.
7. Shapira NA, Goldsmith TD, Keck PE, Khosla UM, McElroy SL. Psychiatric features of individuals with problematic internet use. *J Affect Disorders* 2000; 57:267-272.
8. Gönül AS. Patolojik internet kullanımı. *Yeni Symposium* 2002; 40:105-110.
9. Öztürk Ö, Odabaşoğlu G, Eraslan D, Genç Y, Kalyoncu ÖA. İnternet bağımlılığı: Kliniği ve tedavisi. *Bağımlılık Dergisi* 2007; 8:36-41.
10. Kandell JJ. Internet addiction on campus: The vulnerability of college students. *Cyberpsychol Behav* 1998; 1:11-17.
11. Bayraktar F, Gün Z. Incidence and correlates of Internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychol Behav* 2006; 10:191-197.
12. Morahan-Martin J, Schumacher P. Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Comput Human Behav* 2000; 16:13-29.
13. Bozkurt H, Şahin S, Zoroğlu S. İnternet bağımlılığı: Güncel bir gözden geçirme. *Çağdaş Tıp Dergisi* 2016; 6:235-247.
14. Alaçam H, Ateşçi FÇ, Şengül AC, Tümkaya S. The relationship between smoking & alcohol use and internet addiction among the university students. *Anatolian Journal of Psychiatry* 2015; 16:383-388.
15. Canan F, Ataoglu A, Özçetin A, İcmeli C. The association between internet addiction and dissociation among Turkish college students. *Compr Psychiatry* 2012; 53:422-426.
16. Coniglio MA, Sidoti E, Pignato S, Giammarco G, Marranzano M. A pilot study of Internet usage patterns in a group of Italian university students. *Ital J Public Health* 2012; 9:67-72.
17. Servidio R. Exploring the effects of demographic factors, Internet usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Comput Human Behav* 2014; 35:85-92.
18. Batıgün A, Hasta D. İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Derg* 2010; 11:213-219.
19. Subrahmanyam K, Lin G. Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence* 2007; 42:659-677.
20. Hall AS, Parsons J. Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. *J Ment Health Couns* 2001; 23:312-327.
21. Billieux J. Problematic use of the mobile phone: a literature review and a pathways model. *Curr Psychiatry Rev* 2012; 8:299-307.
22. Şenormancı Ö, Saraçlı Ö, Atasoy N, Şenormancı G, Koptürk F, Atik L. Relationship of Internet addiction with cognitive style, personality, and depression in university students. *Compr Psychiatry* 2014; 55:1385-1390.
23. Kuss DJ, Lopez-Fernandez O. Internet addiction and problematic Internet use: A systematic review of clinical research. *World J Psychiatry* 2016; 6:143-176.
24. Bozkurt H, Coskun M, Ayaydin H, Adak I, Zoroğlu SS. Prevalence and patterns of psychiatric disorders in referred adolescents with Internet addiction. *Psychiatry Clin Neurosci* 2013; 67:352-359.